

Pr Ülle Madise
Õiguskantsleri Kantslei

03.07.2017 nr 1-6/1444-1

**Arvamuse küsimine päästeteenistujate
vanaduspensioni suurendamise regulatsiooni
kohta**

Austatud õiguskantsler

Palume käesolevaga Teie seisukohta, kas päästeteenistuse seaduses (edaspidi *PäästeTS*) sätestatud päästeteenistuja vanaduspensioni suurendamise regulatsioon võib olla vastuolus õiguspärase ootuse põhimõttega. Teie arvamus on meile oluline edasiste tegevuste plaanimisel.

Küsimus päästeteenistujate vanaduspensioni suurendamise regulatsiooni õiguspärasuse kohta on muutunud oluliseks seetõttu, et mitmed päästeteenistujad ja ka päästeteenistusest eelnevatel aastatel mujale tööle läinud isikud on jõudnud vanaduspensioniiikka ning pensioni taotlemisel on ilmnenud pensioni suurendamist takistavad asjaolud, millega pensioni taotleja ei ole arvestanud. Nimelt ei ole eelnevatel aastatel päästeteenistusest muule töökohale lahkunud päästeteenistujal vanaduspensioni suurendusele õigust ning vanaduspensioni suurendust ei saa ka päästeteenistuja, kes soovib pärast vanadusepensioniea saabumist päästeteenistuses edasi töötada.

14. märtsil 2017. aastal saatsime Sotsiaalministeeriumile kirja, milles palusime kooskõlastust plaanitavale PäästeTS-i vanaduspensioni suurendamise regulatsiooni muutmisele. Sotsiaalministeerium ei kooskõlastanud muudatust põhjendustega, et muudatusega suureneb oluliselt pensionisuurenduse saajate arv, seega ka kulu eelarvele, millega ei ole arvestatud riigieelarve strateegias. Lisaks tuleb arvesse võtta, et käimas on eripensionide reform, millega nähakse ette erisuste kaotamine pensionisüsteemis.

PäästeTS-i kohaselt kindlustatakse päästeteenistujale riiklik vanaduspension riikliku pensionikindlustuse seaduse alusel, arvestades PäästeTS-is sätestatud erisusi, mis on järgmised:

1. Riiklikku vanaduspensioni suurendatakse vastavalt staažile 10–50% võrra.
2. Päästeteenistujale ei kohaldata avaliku teenistuse seaduse § 113.
3. Päästeteenistuja riiklik vanaduspension määratakse ja seda makstakse pärast töötamise lõpetamist päästeteenistuja ametikohal või pärast vanaduspensioni ootel oleva päästeteenistuja toetuse maksmist.¹

Päästeteenistuja pensioni suurendamise regulatsioon viidi 2008. aasta 1. märtsil jõustunud PäästeTS-i üle avaliku teenistuse seadusest (edaspidi *ATS*). Enne PäästeTS-i jõustumist

¹ PäästeTS-i § 18.

reguleeris ATS päästeametnike kui ametnike vanaduspensioni suurendust, päästetöötajate vanaduspensione ei suurendatud, kuna nende tööd reguleeris töölepingu seadus, milles vanaduspensioni suurendamise regulatsioon puudub. Päästeametnike vanaduspensioni suurenduse regulatsiooni üleviimisel PäästeTS-sse ei muudetud päästeametnike õigusi, vaid tagati võrdne kohtlemine nii päästeametnikele kui päästetöötajatele, kelle teenistust ATS ei reguleeri.

PäästeTS-i seletuskiri² selgitab: „Eelnõus sätestatud vanaduspensioni suurendamise protsendid sõltuvalt päästeteenistuse staaži suurusest on analoogsed avaliku teenistuse seaduse § 57 lõigetes 1 ja 2 toodud vanaduspensioni suurendamise sätetega ega muuda avaliku teenistuse seaduse alusel töötavate päästeteenistujate õigusi. Kõikide päästeteenistujate (päästeametnikud ja päästetöötajad) võrdset kohtlemist silmas pidades on aga põhjendatud kõigi päästeteenistujate vanaduspensioni suurendamine sõltuvalt päästeteenistuse staažist. Päästeteenistuja ametikohal töötamise ajal päästeteenistuse staažiga seotud vanaduspensioni ei maksta, küll aga makstakse päästeteenistuse staažiga seotud riikliku vanaduspensioni mõnel teisel ametikohal töötamisel.“

Kuigi seletuskirja kohaselt ei muudetud päästeametnike vanaduspensioni suurendamise põhimõtteid, siis nii PäästeTS-st kui selle seletuskirjast nähtub, et päästeametnike vanaduspensioni suurendamisele seati lisatingimus, mida ei ole ametnikel ATS-i alusel vanaduspensioni suurendamisel. Seega tegelikult muutis ATS-st päästeametnike vanaduspensioni suurendamise regulatsiooni üleviimine PäästeTS-i päästeametnike õigusi, kuna võrreldes ametnikega on neil keelatud pensioni suurendamisel töötada päästeteenistujana. Ametnikul ei ole keeldu töötada pensioni suurendamisel avalikus teenistuses.

PäästeTS-is nimetatud riiklik vanaduspension määratakse ja seda makstakse pärast töötamise lõpetamist päästeteenistuja ametikohal. Seaduse sõnastust võib tõlgendada selliselt, et päästeteenistuja pensioni saamise eelduseks on see, et ta läheb pensionile vahetult päästeteenistusest või päästeteenistuja lõpetab töötamise päästeteenistuses, asub tööle teisele töökohale ning läheb sealt pensionile. Samas selgitab PäästeTS-i eelnõu seletuskiri, et pensioni saamise õigus on ainult päästeteenistujatel, see tähendab isikutel, kes lähevad pensionile päästeasutusest.

Seletuskirja selgitused on viinud olukorrani, kus näiteks üks Sotsiaalkindlustusameti töötaja leiab, et pensioni suurendust saab ainult see päästeteenistuja, kes jääb pensionile vahetult päästeteenistusest, kuid teise töötaja hinnangul võib pensioni suurendada ka päästeteenistujal, kes läheb pensionile mõnelt teiselt töökohalt. Samas ei pea ametnik pensioni suurendamiseks minema pensionile avalikust teenistusest.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Andres Anvelt
siseminister

² <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/0b8bfc18-6007-b3ee-cc8e-75221f120888/>

- Lisad: 1) siseministri 14.03.2017 kiri nr 1-6/1379-1 Sotsiaalministeeriumile 5-l lehel;
2) päästeteenistuse seaduse muutmise eelnõu kavand 3-l lehel;
3) Sotsiaalministeeriumi vastus siseministri kirjale 2-l lehel.

Svetlana Meister 6125012
svetlana.meister@siseministeerium.ee